

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 20 stycznia 2021 r.

ZP-NKWR.431.2.52.2020.PSZ

Pani
Anna Kłys
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Dobromierzu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 16 – 17 listopada 2020 r., na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821) dalej zwanej „ustawą”, kontrolerzy Piotr Szafarowicz – główny specjalista i Edyta Kamińska – inspektor wojewódzki z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadzili zdalnie kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobromierzu, zwanym dalej „Ośrodkiem” lub „GOPS”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudnienia z wymaganymi kwalifikacjami pracowników Ośrodka realizujących zadania wynikające z ustawy w okresie od 1 listopada 2019 r. do 16 listopada 2020 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 16 czerwca 2020 r. przez Wicewojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2020 r.

W okresie objętym kontrolą funkcję Kierownika Ośrodka pełniła Pani Anna Kłys – odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach. W wyniku przeprowadzonej kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny. Kontrola została odnotowana w książce kontroli Ośrodka pod numerem 16.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie przedłożonej dokumentacji dotyczącej organizacji systemu pracy z rodziną, aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe i zatrudnienie pracowników oraz oświadczeń złożonych przez kierownika Ośrodka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobromierzu jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy Dobromierz. Bieżącą działalność Ośrodka, w okresie objętym kontrolą, określał Regulamin organizacyjny wprowadzony w życie zarządzeniem nr 020.18.2018 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobromierzu z dnia 28 grudnia 2018 r. Treści § 2 ust. 4 i § 7 ust. 10 oraz § 7 wyżej wymienionego Regulaminu wskazywały, że Ośrodek zobowiązany był do realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (*dowód: akta kontroli str. 19 – 30*).

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Mając na uwadze powyższe, Rada Gminy Dobromierz podjęła kolejną uchwałę nr XVIII/111/20 z dnia 28 stycznia 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020 – 2022. Program składał się z dziewięciu rozdziałów: Wstęp, Podstawa prawna, Diagnoza, Cele Programu, Adresaci Programu, Zadania do realizacji, Zakładane efekty, Źródła finansowania oraz Monitoring Programu. W części diagnostycznej Programu ustalono liczbę rodzin pozostających pod opieką Ośrodka, najczęstsze formy udzielanej pomocy, bezrobocie jako główny powód ubiegania się o pomoc, liczbę rodzin z dziećmi dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, w tym rodzin objętych opieką asystenta rodziny i dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Powyższe dane dotyczyły lat 2017 – 2019. Jako główne cele Programu założono konieczność zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych dziecka, zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych oraz poprawę jakości opieki sprawowanej przez rodziców biologicznych. W Programie określono przewidywane efekty jego realizacji oraz źródła finansowania. Koordynatorem Programu był Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobromierzu, działający we współpracy z instytucjami i jednostkami zajmującymi się problematyką rodziny. (*dowód: akta kontroli str. 13, 31 – 35*).

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy, za organizację i prowadzenie pracy z rodziną odpowiedzialna jest gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. Mając na uwadze powyższe, w okresie objętym kontrolą, mieszkańcy gminy, w tym rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, mogły korzystać z konsultacji i poradnictwa specjalistycznego w Punkcie Konsultacyjnym znajdującym się w siedzibie Urzędu Gminy w Dobromierzu przy placu Wolności 24. Do końca 2019 r. zgłaszające się osoby mogły korzystać z terapii indywidualnej lub grupowej prowadzonej przez terapeutę. Od stycznia 2020 r. Ośrodek podjął współpracę z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy

przy ul. Żeromskiego 16/8, gdzie każda potrzebująca osoba lub rodzina może uzyskać pomoc pracownika socjalnego w godzinach od 7:30 do 15:00 oraz psychologa, prawnika i psychoterapeuty w godzinach od 15:00 do 19:00 we wszystkie dni powszednie. Bezpłatna pomoc prawna udzielana była przez radcę prawnego w Szkole Podstawowej w Roztoce w każdą третią środę miesiąca oraz w Szkole Podstawowej w Gniewkowie w każdą czwartą środę miesiąca w godzinach od 15:00 do 17:00. W okresie od kwietnia do czerwca 2020 r. ze względu na zamknięcie placówek oświatowych, pomoc prawna udzielana była telefonicznie. Ośrodek współpracował również z Lokalnym Punktem Pomocy Pokrzywdzonym Prześtępstwem z siedzibą w Świebodzicach ul. H. Sienkiewicza 43a, gdzie pomoc prawną mogły uzyskać osoby dotknięte przemocą w rodzinie. Dodatkowo, Gmina Dobromierz umożliwiała rodzinom korzystanie z terapii prowadzonej w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Świdnicy przy ul. Pionierów Ziemi Świdnickiej 14. W okresie objętym kontrolą 2 rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych uczestniczyły w warsztatach pn. Szkoła dla rodziców i wychowawców. Ponadto wszystkie rodziny miały możliwość skorzystania z nieodpłatnych usług mediatora, w Punkcie Poradnictwa Obywatelskiego przy placu Wolności 19 w Dobromierzu, prowadzonego przez organizację pozarządową Stowarzyszenie Niezależne Forum Doradzo – Szkoleniowe w Jedlinie Zdroju, w każdy poniedziałek w godzinach od 7:30 do 11:30. Nieodpłatna mediacja obejmowała poinformowanie osoby uprawnionej o możliwości skorzystania z polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji oraz korzyściach z tego wynikających, przygotowanie projektu umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji, przygotowanie wniosku o przeprowadzenie postępowania mediacyjnego w sprawie karnej, przeprowadzenie mediacji oraz udzielenie pomocy w sporządzeniu do sądu wniosku o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem (*dowód: akta kontroli str. 13 – 15, 36*).

W okresie objętym kontrolą rodziny nie korzystały z usług opiekuńczych i specjalistycznych z uwagi na brak zgłoszeń i potrzeb w tym zakresie. Podobnie, rodziny nie zgłaszały zainteresowania dotyczącego organizacji grup wsparcia, np. w celu wymiany doświadczeń i wzajemnego wsparcia. W przypadku wystąpienia powyższych potrzeb, Ośrodek gotowy jest do ich realizacji (*dowód: akta kontroli str. 15*).

W okresie objętym kontrolą w Ośrodku zatrudniony był jeden asystent rodziny. Praca asystenta nie była łączona z obowiązkami pracownika socjalnego na terenie gminy, jak również asystent nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę, co zgodne jest z art. 17 ust. 2 – 4 ustawy. W okresie od dnia 1 listopada 2019 r.

do dnia kontroli wsparciem i pomocą asystenta objętych było 17 rodzin, w tym cztery asystentury zostały już zakończone. Najczęściej występującymi problemami w badanych rodzinach była niewydolność wychowawcza, zaniedbania opiekuńcze oraz uzależnienie od alkoholu.

Na podstawie losowo wybranych akt zawierających dokumentację pracy asystenta z rodziną, dokonano oceny prawidłowości i zgodności realizowanych zadań z wymogami określonymi w ustawie i stwierdzono, co następuje:

- a) zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy, w każdym badanym przypadku pracownik socjalny Ośrodka sporządzał wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- b) zgodnie z art. 11 ust. 2 i 3 ustawy, pracownik socjalny niezwłocznie po sporządzeniu oceny sytuacji osoby lub rodziny występował do kierownika Ośrodka z wnioskiem o przydzielenie rodzinie asystenta;
- c) zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy, kierownik Ośrodka wyrażał zgodę na przydzielenie rodzinie asystenta, wskazując jednocześnie termin rozpoczęcia współpracy i jej wymiar czasowy;
- d) zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy, każda z badanych rodzin podpisała zgodę na podjęcie współpracy z asystentem rodziny na druku własnym Ośrodka;
- e) zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy, asystent winien dla każdej rodziny opracować i realizować „plan pracy z rodziną”. Poddane ocenie „plany pracy z rodziną” zawierały zakres działań z rodziną, terminy ich realizacji oraz przewidywane efekty. Dodatkowo, w planach określone zostały cele główne i cele szczegółowe współpracy, ocena bieżącej sytuacji rodziny, jej zasoby oraz szczegółowe dane teleadresowe i dotyczące zatrudnienia;
- f) zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, asystent winien dokonywać okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej niż co 6 miesięcy i przekazywać ją do akceptacji kierownika Ośrodka. We wszystkich badanych sprawach asystent terminowo dokonywał oceny sytuacji rodziny wskazując, które cele i działania zostały zrealizowane lub nie. Kierownik Ośrodka podpisem potwierdzał zapoznanie się z treścią okresowej oceny sytuacji rodziny sporządzanej przez asystenta;
- g) zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy, asystent rodziny po zakończeniu pracy z daną rodziną monitorował i dokumentował jej funkcjonowanie. Sporządzana była również końcowa oceny sytuacji rodziny.

Asystent rodziny co miesiąc wypełniał dodatkowo dwa dokumenty: „Miesięczną kartę czasu pracy asystenta rodziny” oraz „Sprawozdanie miesięczne z pracy asystenta z rodziną”.

Obydwa dokumenty zawierały praktycznie identyczne treści, co czyni niecelowym ich równoczesne prowadzenie (*dowód: akta kontroli str. 15 – 16, 37, 66 – 239*).

Na podstawie art. 29 i art. 31 ustawy, rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych może być objęta pomocą rodziny wspierającej, która przy współpracy asystenta rodziny, pomaga w opiece i wychowaniu dzieci lub prowadzeniu gospodarstwa domowego. Kierownik Ośrodka oświadczył, że w okresie objętym kontrolą, na terenie gminy Dobromierz nie funkcjonowały rodziny wspierające ze względu na brak chętnych osób lub rodziny do pełnienia tego zadania (*dowód: akta kontroli str. 16*).

W związku z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy, kierownik Ośrodka oświadczył, że Gmina Dobromierz nie prowadzi placówki wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie zleciła również realizacji tego zadania na podstawie art. 190 ustawy, ani wójt nie wydał żadnemu podmiotowi zezwolenia na prowadzenie takiej placówki. Gmina w swoim zasobie nie ma odpowiedniej bazy lokalowej, aby utworzyć placówkę wsparcia dziennego. Wychodząc jednak naprzeciw potrzebom o charakterze opiekuńczo – wychowawczym, w każdej miejscowości gminy Dobromierz funkcjonowały świetlice środowiskowe, do których uczęszczały dzieci, w tym również dzieci z rodzin objętych pracą asystenta rodziny. Zajęcia w świetlicach prowadzone były przez kadrę z wykształceniem pedagogicznym, a dzieci podczas zajęć otrzymywały posiłek. O braku realizacji przez Gminę Dobromierz zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci, organ kontroli powiadomi wójta odrębnym pismem (*dowód: akta kontroli str. 16*).

Zgodnie z art. 176 pkt 5 i art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości 10%, 30% lub 50% wydatków na opiekę i wychowanie w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka lub średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Na dzień kontroli 8 dzieci pochodzących z gminy Dobromierz umieszczonych było w pieczy zastępczej, w tym 5 dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej i 3 dzieci w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej. Na podstawie losowo wybranych not księgowych o numerach 18, 19, 20, 313, 314, 315, 539, 540, 541/PCPR/2020/O wystawionych przez Powiat Świdnicki i obciążających Gminę Dobromierz za pośrednictwem Ośrodka odpłatnością za wydatki poniesione na dzieci umieszczone w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej, potwierdzono realizację obowiązku wynikającego z przepisów ustawy (*dowód: akta kontroli str. 16 – 17, 38 – 55*).

Art. 179 ust. 1 ustawy nakłada na wójta obowiązek złożenia radzie gminy sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienia potrzeb związanych z realizacją tych zadań, w terminie do dnia 31 marca każdego roku. W praktyce kierownik jednostki organizacyjnej gminy realizującej zadania z zakresu wspierania rodziny jest odpowiedzialny za przygotowanie projektu sprawozdania. Kierownik Ośrodka złożył do akt kontroli kopię dokumentu z dnia 12 marca 2020 r. potwierdzającego przekazanie do Wójta Gminy Dobromierz sprawozdania z działalności Ośrodka za rok 2019 w zakresie wspierania rodziny i realizacji zadań wynikających z Gminnego Programu Wspierania Rodziny (*dowód: akta kontroli str. 17, 56 – 58*).

W okresie objętym kontrolą, zadania z zakresu wspierania rodziny wykonywało w Ośrodku pięciu pracowników, w tym czterech pracowników socjalnych i jeden asystent rodziny. Na podstawie złożonego przez kierownika Ośrodka do akt kontroli wykazu kwalifikacji zawodowych wyżej wymienionych pracowników, stwierdza się zgodność ich zatrudnienia z wymogami kwalifikacyjnymi określonymi w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz, w odniesieniu do pracowników socjalnych, w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) (*dowód: akta kontroli str. 59 – 60*).

W zakresie realizacji obowiązku gminy wynikającego z art. 176 pkt. 2 i pkt 4 lit. b ustawy o konieczności tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, kierownik Ośrodka przekazał do akt kontroli kopie zaświadczeń i certyfikaty potwierdzające udział asystenta rodziny w szkoleniach dotyczących wspierania i pracy z rodziną (m. in. „Profilaktyka i redukcja szkód”, „Mediator rodzinny”, „Więź – rozwojowe poszukiwanie bliskości”). W okresie od marca 2020 r. ze względu na pandemię udział asystenta w szkoleniach został zdecydowanie ograniczony. W celu zapewnienia finansowania szkoleń dla pracowników Ośrodka, kierownik wydał zarządzenie nr 020.16.2019 w sprawie zasad i warunków podnoszenia kwalifikacji pracowników samorządowych, zatrudnionych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobromierzu (*dowód: akta kontroli str. 61 – 65*).

W okresie objętym kontrolą Ośrodek, w ramach zadań zleconych gminie z zakresu administracji rządowej, realizował następujące programy rządowe: „Rodzina 500 plus”, w ramach którego świadczenie wychowawcze na dzieci otrzymuje 480 rodzin, „Dobry Start” w ramach którego przyznano w 2020 r. 387 świadczeń, Karta Dużej Rodziny jako pomoc dla rodzin wielodzietnych, „Za życiem”, „Posiłek w szkole i w domu” oraz „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2019” (*dowód: akta kontroli str. 18*).

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobromierzu w zakresie organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami, nie stwierdzono nieprawidłowości leżących po stronie jednostki.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821).

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zawila
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

.....
(kierownik komórki do spraw kontroli)

Mikołaj Kucharski
.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

pracownik wykonuje obowiązki służbowe
poza siedzibą urzędu

.....
(członek zespołu inspektorów)

KIEROWNIK ODDZIAŁU
Nadzoru i Kontroli Wspierania Rodziny
Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej

Ewa Oleniacz

